

Omställningsrörelsen hanterar de stora frågorna lokalt

Toppmötena om klimatet går trögt, men på lokal nivå runt om i världen växer en rörelse för omställning som försöker greppa helheten och förändra konkret. Kanske är den en ny folkrörelse.

Klimatarmen tjuer oavbrutet i slutet av 2012. Isarna smälter fortare och havsytan stiger mer än forskarna förutsett, och i november skickades stora nödraketer upp från Världsbanken och revisionsbyrån Price Waterhouse Cooper som varnade för fyra respektive sex graders temperaturhöjning. Revisorerna konstaterar lite grått att "enkel matematik" ligger bakom deras beräkning. Inneboräden är likafullt drastiskt ändrade livsvillkor på jorden, torka och översvämningar, döda och enorm migration.

Kapitalet sällar sig alltså till forskares och miljörörelsens varningskär. Ropen hörs, men vid FN:s klimattoppmöte i Qatar vill få betala för omställningen. Och i Sverige föreslog förre kd-ledaren just att vi ska börja borra efter fossilgas.

EN OKTOBERLÖRDAG i Norrmalmsskyrkan i Stockholm samtalat teologen Harry Månus och meteorologen Pär Holmgren om den oljedrivna tillväxten – den är som en drog, säger de, med beredande, förnekelse och medberedande. Och med insikten om beroendet som en möjlig startpunkt för något annat.

Samtalet är en del av Omställningsgatan, en dag med omställningsrörelsen där framtidsfrågorna blir konkreta i stort och smått: här finns kol-

mileedning av trädgårdsavfall, eko-vaxbönor för 40 kronor kilot, Hökarängens friluftsförening, Gemensam framtid, Klimataktion och pannelsamtal om katastrofläget i Bangladesh.

HÅLLBARHET är ett viktigt ord i omställningsrörelsen – men resiliens är lika viktigt, det handlar om samhällens och personers förmåga att klara av förändringar – och sådana förändringar. Den insikten är ut-

gångspunkten, och det innebär en systemkritik, men rörelsen är pragmatisk och ägnar sig inte mest åt teoriförmuleringar. "Vi behöver justera det ekonomiska systemet så att det stödjer omställningen" står det i boken *Sverige ställer om*.

– Jo, vi måste visa att tillväxttankandet är en ekvation som inte håller. Ekologen ska bestämma ramarna och villkoren, för det är där vi har resurserna, säger Jan Forsmark. Lösningsar förmar man lokalt, men för processen har man en tolvsstegsmodell som handlar mycket om relationer, kreativitet och handling. Även om de stora systemen måste ändras kan man inte vänta på dem, men lokalt kan man mötas, prata och faktiskt göra något. Och man kan fira och vara glad över det man åstadkommer – det goda humöret är påfallande.

– Och folk tror inte längre att konsumtion ger mening, säger Pella Thiel. Mot klimatängesten ordinarer hon möten med andra. Där kan man formulera visioner, dela varandras vända – och göra något.

TILLSAMMANS är nyckelordet, säger Jan Forsmark också. – Om vi till exempel inte kan importera så mycket livsmedel får vi fråga oss vad vi kan göra tillsammans, och börja någonstans. Kanske med att ta hand om äpplena som ruttnar bort i svenska trädgårdar? Det är ju kul!

Problemen är enorma, man kan förstås undra om en solcellspark eller gerillaodling löser något när politiken inte hanterar kriserna vi ser. Men på kommunnivå händer en hel del, säger Jan. Insiktterna sprider sig.

– Visst, det är svårt att väga prata med varandra om våra vanor. Men det handlar ju inte om att hånga ut någon, utan om hur man hittar en lösning till-

sammans. Vi sätter ju i samma båt, allihop.

Jan Forsmark.

Praktiskt och konkret: Ta tillvara på dina äpplen – musta! Här Äppelfabriken på Fråningsö.

Bort från fossil energi – vindkraft är ett alternativ.

DAVID BERJLUND

Nr 1.3 januari 2013. Sändaren.

hanterar

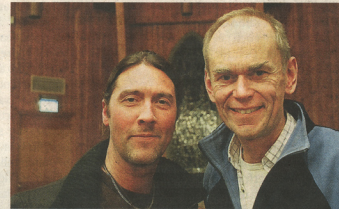
Processen går från relationer, kreativitet till handling, där odling i detta fall står för handling. Att stödjia eller själv odla har massor av fördelar varav minskad klimatpåverkan bara är en. FOTO: RICHARD HOLMBERG

Omställningsgruppen i Storrörelsen betonar det sociala

I Storrörelsen utanför Uppsala besökte Sändaren en av Sveriges många omställningsgrupper – en som var med i början.

Projektet Ställ om Storrörelsen sattes igång med ett församlingsmötesbeslut i Lyckebo kyrkan. Ett mål var att skriva en lokal omställningsplan och ett annat att etablera en skördefest – villasamhället Storrörelse saknade träffpunkter och vi-känsla.

– Samuel dök upp här och frågade varför folk inte hälsar på varann i Storrörelsen, så vi satte oss och funderade på det, berättar Thomas Norrby, projektledare, och nickar mot Samuel Christiansson, på andra sidan bordet där vi ses i Lyckebo kyrkan.

Samuel Christiansson och Thomas Norrby var med och startade Projekt Ställ om Storrörelsen i Lyckebo kyrkan i Storrörelsen.

Den sociala sidan av hållbarheten är central i omställningsrörelsen, den hänger ihop med förmågan att möta kriser, och utan att mötas kan man knappast prata om vad som ska ställas om. Så helt i enlighet med steg två i rörel-

senstolvstegsmodell – "skapa relationer – samarbeta med alla tänkbara" – har man nu haft tre skördefester, satt igång ett utvecklingsråd med lokala föreningsrepresentanter och startat Storrörelsetraktat, samproducerad med fot-

bollskubbens tidning. Och så möts människor i arbetsgrupper för energi-, mat- och ungdomsfrågor, man diskuterar sol-el på villataken, och har rustat badplatsen.

– En omställningsrörelse måste ha verktyg för att bygga en bygd, säger Thomas.

Samuel Christiansson talar om hur forskning visat att traditionella samhällen visat sig vara mer hållbara, bland annat för att de har en gemensam världsmodell.

– Tidigare hade kyrkan inflytande över den. I dag måste kyrkan nog fundera på vad man kan bidra med för att skapa en gemensam bild.

Han talar om behov av en omställningsteologi, Thomas replikerar att någon sådan hinna har inte vänta på. – Men jag vill använda mig av församlingens styrkor. Medlemmarna här är oumbärliga, de har erfarenhet av att ta i och arbeta tillsammans.

DAVID BERJLUND

text och foto

Sändaren. Nr 1.3 januari 2013.